

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybetskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybecskerek. Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetés: irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1910.

XXXIX. évfolyam 77. szám.

Szerda, április 6.

Az igazságügyminiszter programja.

— április 6.

Az országsszerte folyó választási mozgalmak során egyre-másra hangzanak a programbeszéd.

E programbeszéd között különösen figyelemreméltó egy most elhangzott programbeszéd. Ez a programbeszéd az igazságügyminiszteré, tehát a kormány egyik tagjára s így kétszeres jelentősége és súlya van.

Az igazságügyminiszter programbeszédében a kormány programjának széles rétegeit öleli föl. A legfontosabb és legjelentősebb részleteket. E program fölött nem lehet egyszerűen átsiklani s ki kell emelni a hirdások sorából, mert világosságot vet a politikai helyzet mélységeibe s egy igazi modern államférfi programját állítja elé.

A miniszter beszédét annak megállapításával kezdte, hogy az országok kultúrája nem egyes lángszek műve, hanem a tömegek folytonos és kitartó munkájának eredménye. Ez a munka teszi lehetővé a nagy elmék kifejlődését és ebben kell résztvennie mindenkinek.

Azután áttért a munkapárt föladataira, a melyeket a közjogi követeléseket hangoztató pártok visszaszorítása, a parlament munkaképességének helyreállítása képez.

Az önálló bankot illetőleg megjegyezte, hogy ha az ország közgazdasági érdekei azt tennék szükségessé, hogy az önálló bank föllállítsák: ehhez kellő előkészület mellett még a következő országgyűlés alatt szívesen hozzájárulna. Azonban a közös bank szabadságának közeli lejárata és az ennél fogva is kétes sikerű ujtásért való felelősségérzete visszatartja attól, hogy az önálló bank föllállítását minden áron, tehát még akkor is követelje, ha az a leg-

nagyobb valószínűség szerint az ország közgazdasági hátrányára válnék.

Hangoztatta továbbá, hogy akár-mily szerencsésen is oldjuk meg a bankkérdést, az ország békéjét és munkaképességét csak a választói jog rendezése fogja meghozni. Kijelentette, hogy súlyt helyez arra, hogy megvédelmezzük a magyarság vezető szerepét, de tegyük megelégedetté az ország minden polgárát. Híve az általános, egyenlő választójognak. Minden dolgozó pártnak legyen alkalma arra, hogy megértesse bajait és keresse a módokat, melyekkel aztán segít. A választójog legyen egyenlő, ez a magyar alkotmány szellemében gyökerezik. Hogy titkos legyen-e, vagy nyílt, az nem tartozik a választójog lényegéhez, mert ez részletkérdés. Elméletileg ő a titkos szavazást tartja helyesnek, de gyakorlatban megvalósíthatónak tartja a másik megoldást is, mert hiszen ha visszaélést látunk egyik, vagy másik megoldás nyomán, egyetlen paragrafussal segíteni lehet azon.

A miniszter ezután saját reszortjáról beszélt. Közölte, hogy a polgári perrendtartást rendezni fogja. Meg kell alkotni a polgári törvénykönyvet. Nyilatkozott a sajtószabadságról és kijelentette, hogy a sajtójog terén szabadulvú irányt akar követni, úgy a jelenlegi sajtótörvény kezelésében, mint annak megalkotandó reformja tekintetében, hogy a gondolatok közlése, a törvények korlátai között a lehető legszabadabb legyen. E célból a hírlapi biztosíték intézményét is eltörlendőnek tartja.

A szorosabb értelemben vett belügyi törvényhozás terén is a reformok egész sorozatára lesz szükség. A törvényalkotó szervezet demokratizálása a közigazgatás teljes újjászervezését vonja maga után, hogy az az önkormányzati rendszer épség-

ben tartása, sőt kibővítése mellett képes legyen a modern igényeknek megfelelni. Meg kell teremtenünk városaink fejlődésének természetes előfeltételeit, mert városaink gazdasági és szellemi előhaladásunkban egyre fokozódó jelentőséggel bírnak. Törvénnyel kell szabályoznunk az egyesületi és a gyülekezési jogot, amely most ugyancsak a levegőben lóg és helyenként, sőt esetenként a legeltérőbb kezelésben részesül.

A kivándorlást illetőleg kijelentette, hogy vele szemben nem rendőri intézkedésekkel, hanem okos szociálpolitikával, a megélhetés föltételeinek javításával fogunk boldogulni. A közegészség érdeke pedig hovatovább ennek a közegészségnek állami szervezését teszi szükségessé.

A miniszter még a népoktatás javításáról szolt s ezzel a lelkes fölhívással végezte: tanítani kell a népet!

Választási mozgalmak Torontálban.

— Mai jelentéseink. —

Nagybecskerek, április 6.

A vármegyében folyó választási mozgalmakról érkezett legújabb jelentéseink a következők:

A pancsovai kerületből.

A pancsovai választókerület nemzeti munkapártja megalakulása alkalmából táviratilag üdvözölte a miniszterelnököt, Tisza István gróftól és Daniel Ernő báró képviselőjelöltet.

Az üdvözlésekre Jovanovics Gyula pártelnökhöz a következő válaszok érkeztek:

Jovanovics Gyula

nyugalmozott őrnagy, pártelnök urnak

Antalfalva.

Öszinte örömmel fogadtam a pancsovai választókerület kebelébe tartozó összes torontálmegyei községeit nemzeti munkapártjának megalakulása alkalmából küldött szíves üdvözlését. Midőn szíves támogatásukat kérem, él bennem a hit és a meggyőződés, hogy győzelemre viszik pártunk zászlaját a vármegyében és új korszaknak vetjük meg alapját, mely

A „TORONTÁL” tárcája.

Császár és Galileus.¹⁾

— A „Torontál” eredeti tárcája. —
(Alexander Bernát-albumból.)

Német Ibsenbírálok véleménye szerint a „Kejser og Galilaer” című történelmi dráma²⁾ Ibsennek nemcsak egyéb történelmi (Catilina, Fru Inger til ostraat, Kongs-Ennerme), hanem minden társadalmi színművét is föltörlülja. Benne forma és tragikum újszerűségével egységesebben jelentkezik s oly művet alkotott, melynek tárgyához többek közt Schiller nem mert nyulni, jóllehet hosszabban foglalkozott vele és mélyebb forrástanulmányokat is végzett.

Nálunk, ahol Ibsent kizárólag társadalmi színművei alapján ismerik és magyar színpadon történelmi drámái eddigelé nem is adták elő, ezekre különös súlyt nem fektettek, noha a földolgozás, jellemzés, tragikum és szerkezet jeleségénél fogva mai történelmi drámairodalomunkra csakis megtermékenyítő hatással volnának. Különös dolog már az is, hogy, amíg az európai színpadokon, de különösen nálunk a múlt század utolsó három évtizedében kifejezett elfordulás mutatkozott a történelmi tárgy színpadi földolgozásától, addig Ibsen előszeretettel fordult a római világból vett és sokszorosan rosszul, elcsépeelt tárgyhoz (mint Catilina), vagy hazájának nagy történelmi alakjaihoz, mint Hakon király és környezete vagy mások. Ugy látszik, hogy a történelmi szélesebb, körülményesebb és mélyebb-

járatu elbeszélései önként kinálkoztak tolla alá, sőt képzeletét éppen a részletesebb történetirás-izgatta. Mintegy kért töredékeket kapott a történetirókból, hogy azokat szerkezetébe tömörítve, jellemkékké kidoborítva megjelenítse. A források, a melyekből merít, a tárgy korára, a hős jellemére és cselekvésére nézve majdnem kerekded egészet nyújtott. Előtte feküdt a tehetetlen, lomha történelmi anyag és ő lelket, életet lehelt beleje.

A „Császár és Galileus”, Julianus Apostata élettörténetével foglalkozik. Ifjuságától haláláig. Tizenkilenc évtől harminctéves koráig. Egy biológia. Két részből áll. Az első tart Julianus császárra kikiáltásáig és magában foglalja Konstantiust császárral szembeni történetét, mely mint keret zárja magába az ő hitehagyottságát és filozófiai kifejlődését, a második a császár nyílt harcait Krisztussal. Egyenesen Krisztussal, a láthatatlan istennel, ennek intézményein és hívein keresztül. Az ő szájában „Galileus” annyi, mint Krisztus. A zsidó ácsmester fia, a kinek ellenében visszahódítani akarja a görög és római istenek uralmát akkor, a midőn ezek már csodátlan műemlékek és tehetetlen költői alkotások, mikor a katolikus tanok diadalutját földi hatalom nem tudja föltartóztatni, midőn az alsóbb nép már egy istent imád és a felsőbb néposztályok csodálattal vannak eltelve az egyszerű Krisztusi tan hitétől. Amde Julianus ép ezért egész erejét a lelkiekre veti. A hívők lelkéből, szelleméből, szívéből akarja az ott dusan gyökeret hajó Krisztust kirtani. Voltaképpen szellemi, isteni, máris egyetemes hatalom ellen háborog és ez győzi le eredménytelen harcában. Azt hagyományozták, hogy Maogamalcha síkján „Viaszt Galilaee” kiáltással sebesült meg halálosan, hogy a mellét átjáró lándzsát Krisztus vágta belé vagy legalább is az vezette a gyilkos perzsa karját.

Valjon ilyen, a szellemi egyetemes erővel

folytatott harc alkothat e igazi hus-, vérdramát, arra talán feleletet adott az a sok kísérlet, mely Julianus alakja körül akár mint regény, akár drámai formában fölhalmosodott. Története áthattotta a középkort, élénk emlékezetben maradt fönn még a későbbi egyházatyáknál (Alexandriai Cyrillus) és a történetiróknál.

Ekesebben kiszínezve és élesebben megvilágítva, mint bármely plutarchoi elbeszélés. Csodálatosnak is látszik, hogy a nagy dráma költők közül egyedül Ibsennek sikerült drámát alkotni belőle. Sem az anitotelesi, sem a lemígi dramaturgia nem foglalkozott a tropikumnak ezzel a formájával és valóban a megrendítő és pompás jelenetekben, hiába keressük azt a nagy személyes, egyéni, hus és vérből álló ellenfélt, melylyel Julianus harcra száll, sőt hajlandóbbak vagyunk elbinni, hogy Julianus, az Ibsené, inkább egy perzsa lándzsa áldozata, semhogy Krisztusé. És ebben az író nemcsak emancipálta magát a hagyomány alól, hanem realizálta is a fölfogást. Bárhogy ismeri is Ibsen a galileusok, a katolikusok ellenállását, bárhogy tanúsítja is a pogány istenek tehetetlenségét, akikre igazán kimondta végzetüket a nagy Pán halála, tragikus hatást elérni még sem tud. Hőse láthatatlan villámokkal, hang és sulytalan menykövekkel harcöl. Nyilakkal lövöldöz a föltámadt hatalmas és végtelen oceanra. Nem segítik őt a bizanci pogány elhagyott templomok istentiszteletének fölnyitása, sem az Antiochiában füstölő hekalombák, nem a jeruzsálemi templom újjáépítése és a keresztény földözés, már nincs meg a hangulat, mely az ő isteneihez vezérelné a görögöket, nincs aki önként áldozna nekik. Egész életföladatának gunyja az a jelenet, midőn egyizben a régi istentisztelet maradékaiként egy vízbe csavarodott pap önszántából két hidat áldoz istenének és csufaságot ér, midőn a jeruzsálemi templom alapfalait földrengés rombolja szét. Császári parancsra

¹⁾ Mutatvány Alexander Bernát jubileuma alkalmából legközelebb megjelenő „Alexander Bernát-album”-ból.
²⁾ Henrik Ibsen. Kejser og Galilaer. Et verdenshistorisk Skuespiel. Femte Oplag. Gyldenadalske Boghandel. Nordisk forleg. København. 1905. Kristiania.

az eredményes munka szellemében biztosítani lesz hivatva az ország gazdasági és társadalmi megerősödését s nemzeti irányu haladását.
Khuen-Héderváry.

Igen tisztelt pártelnök ur!

A pancsovai választókerület nemzeti munkapártja nevében kifejezett szives üdvözlésért fogadja kérem hálás köszönetemet és kegyeskedjek azt a párt tisztelt tagjainak is tolmácsolni. Kiváló tiszteltem kifejezésével vagyok öszinte híve:

Tiszta István.

Karlsbad, 1

Jovanovics Gyula örnagy
Antalfalva.

Örömmel értesültem jelöltetésemről a községek részéről azt elfogadom és kérem nagyságodat, öszinte hálámat a községekkel tolmácsolni. — Bárány Dániel Ernő.

A lovrini kerületből.

Baross János dr., a lovrini választókerület volt képviselője vasárnap és hétfőn Muth Gáspár dr. társaságában a kerület több községében beszámolót mondott.

A billéi gyűlésen ott voltak Vuchetich Ödön, a kerület függetlenségi pártjának elnöke, Fernbach Pál dr., Pethő Ignác dr., Krausz Ferenc dr., stb. Előbb Baross János, majd pedig Muth Gáspár dr. beszélt, Baross János a két ünnepnap alatt beszámolót mondott Nagybecskereken, majd Csátádon, ahol ő és Muth Gáspár dr. lelkesítették a választókat, Innen Bogárosra, majd pedig Kisörszre mentek. Bogároson a gyűlés után bankett volt. Vasárnap délután Lovrinba mentek, hol az agrárprogramot ösmerítették Baross és Muth. Baross innen Nagybecskerekre utazott. Körútját legközelebb folytatni fogja.

A nagykomlói kerületből.

Mint Bocsaírról írják, ott folyó hó 3-án a Friekó-féle vendéglőben dr. Holló Ádám tartotta meg programbeszédjét. A népoktatás fejlesztése és a munka intenzívebb kifejtése képezi programjának főbb pontjait. Szépen beszélt, de hatást nem tudott elérni a hallgatónál. Beszéde végén kijelentette, hogy pártonkívüli állást foglal el.

IDŐJÁRÁS.

(A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése)

Április 6.

Barométer súlyedő, délután 1:38 órakor: 749.2 mm. Hőmérséklet: maximum 16.5 C, minimum 5.9. Csapadék: eső. Felhőzet: Nb. 10. Szélirány és erősség: SE. 1. Jólát a következő 24 órára: Enyhe. Sok helyütt: csapadék.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 perctől másnap este 8 óra 38 percgig; csapadék reggeli 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 percgig; felhőzet: C = fűtőfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = rétegesfelhő, Nb = esőfelhő, Ci = St = felhőfátyol, Ci-Cu = báránnyfelhő, Cu-St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szélereősség: 0 = szélcsend, 8 = nagy vihar.

sem ébrednek föl az Olympus halhatatlanai. De az ókor bölcselői, az akadémia pogány tudósai, kik még működnek és irnak, ő maga sem, aki levelekben, allegoriás könyvekben, gunyzatokban és komoly bölcsészeti munkákban harcol, atthanasius, nanauai Gergely, caesareai Basilius, a költő Apollinaus ellen, sem ezeket el nem hallgathatja, sem a galileusok érzelmét, meggyőződését, élő hitét ki nem olthatja. Egész erőlködése egy nagy gyászszertartáshoz hasonló, amelyhez ő szerzi a zenét és a funeráli beszédeket.

Kevés korszak történetírása, belső szellemi fejlődése nyújt oly tökéletes képet, mint Julianusé. A császár élete még oly apró részletekig, mint a szakáll és körömnnyírás, tentafoltok a ruhán egy szvetoniumát aprólékosabban és tisztesebben van megírva. A császár maga, történetírói és félelmetes ellenfelei az egyházatyák, iratainak egyes gondolatait apróra szedik, megvilágítják, cáfolják, lecskálják, kihegyezik vagy magasztalják, dicsőítik vagy lealázzák. A Julianus irodalom egyike a legteljesebbeknek. A császár, mint író maga gondoskodott, hogy mindennap beszéljenek róla vagy olvassanak tőle. Maga felett a katolikus írók munkáira és bölcsészeivel Libaniussal, Maxmummal, sok más kisebb sanyuval, tényérnyalóval és független bölcsésszel feleltetett ellenfeleinek vádjaira, támadására.

Költőre, de különösen dráma költőre nézve ez a tökéletesség történetírásban, hagyományban talán bémítólóg vagy korlátozólag hathat, nehogy a lényeges és lényegtelen téves hangsúlyozásával a historiai jellemet ily tökéletesen ránk hagyott emléket, elferdítse. Mit válogasson ki, mit hagyjon el s céljához képest mi a fölhasználandó anyag és ő maga mit költsön hozzá. Ibsenre nézve ez a súlyos föladat oly megoldásban részesült, hogy drámájának nagy szerkezetében csakis a történeti Julianus foglal helyet, amint azt Szozomenus,

HIREK.

A fürdő (telefonszám 118.) minden nap reggeli 6 órától kezdve déli 12 óráig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 2/5 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5 órától 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7 óráig nyitva van.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig. Könyvtára vasárnap, szerda, péntek délután 5-7 óráig.

— **Személyi hir.** Dr. Dellmanics Lajos főispán tegnap este hivatalos ügyekben Budapestre utazott.

— **A rendkívüli megyei közgyűlés.** Torontál vármegye törvényhatósága ma délelőtt folytatta tegnap megkezdett közgyűlését Jankó Ágoston alispán elnöklésével. A mai folytatolagos közgyűlésen az állandó választmány javaslatai szerint vita nélkül elintézték az összes ügyeket.

— **A csendőrség köréből.** Ziegler Károly csendőrtábornok, a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség főfelügyelője tegnap este Temesvárról Nagybecskerekre érkezett s itt ma szemlét tartott a csendőrszárny felett.

— **A nagybecskereki polg. isk. gondnoksága.** A vármegye főispánja Franz J. L. takarékpénztári igazgatót a nagybecskereki állami polg. isk. gondnokságának elnökévé, dr. Perisics Zoltánt, Magyar Pált, Sztakity Zsárkót, Jenesszky Nándort, dr. Klein Mór, Szalay Józsefet, Steinitzer Gézát, Oldal Antalt, Krumenacker Ferencet, dr. Annau Ernőt, Weisz Izidort, dr. Gyorgyevics Milost, Szávics Sándort és Benkovich Miklóst pedig a polg. isk. gondnokságának tagjaivá kinevezte.

— **A torontáli vörös-kereszt közgyűlése.** Az országos vörös-kereszt egyesület torontálmegyei választmánya és nagybecskereki főkegylete folyó hó 10 én délelőtt 11 órakor közgyűlést tart.

A közgyűlés tárgysorozata: 1. A lemondás folytán megüresedett elnöki és társelnöki tisztség betöltése. 2. Dr. Piechl Szilárd elhalálása folytán megüresedett egyetemi orvosi állás betöltése. 3. A központi igazgatóság 899/1910 sz. leirata. 4. Segélyezés iránti kérelmek. 5. Indítványok. A országos vörös-kereszt egyesület torontálmegyei választmányának és a nagybecskereki főkegyletnek elnöksége. Steinitzer Géza elnök-helyettes, dr. Kéler Béla v. k. egyll titkár.

— **A jegyzői nyugdíjintézet ülése.** A torontál vármegyei községi és körjegyzők nyugdíjintézetének választmánya tegnap délután Jankó Ágoston alispán elnöklésével ülést tartott, melyen jelen voltak: Forster Imre, Jankovics Szilárd, Kéler Ákos, Kiss István, Krumenacker Ferenc, dr. Pollák Győző, Sepsey Mihály, Szabadkay Ignác, Végh Károly, Vihely Géza vál. tagok és Rigó István előadó. Az ülésen a következő ügyeket intézték el:

Mattanovich Palt segély iránti kérvényével elutasították. — Galler Bélát hivatalból nyug-

dijazták. — Özv. Gergely Lászlónénak 300 korsegélyt utalványoztak. — Ferencsics Pál tartozását leirták. — Melencse község képviselőtestületének Predragovics Kristóf nyugdíjintézetében hozott határozatát elfogadták. — Krausz József végkielégítés iránti kérvényét elutasították. — Özv. Krogloth Józsefné nyugdíját megállapították. — Kankovszky Imre kérvényét Pestvármegyéhez tették át. Végül bejelentették, hogy az elhunyt dr. Piechl Szilárd helyét dr. Haidegger Lajos m. főorvos foglalta el s melléje dr. Weiterschan Józsefen kívül nyugdíjintézeti orvosnak megválasztották dr. Magyar Károlyt. Ezzel az ülés véget ért.

— **„The Hospital Gazette“** angol orvosi szaklap a következőképpen nyilatkozik: A Ferencz József-keserűviz gazdagabb hashajtó sókban, mint bármely más ásványviz. Hatása minden esetben a legnagyobb mértékben kielégítő és sokkal izlésesebb, mint a közönséges gyógyszerek. Ezért úgy hazánk, mint a külföld orvosi tekintélyei minden esetben, mikor betegeknek hashajtóra van szükségük, határozottan a valódi „Ferencz József“ keserűvizet rendelik. 42 (26)—1.1

— **A főgimnázium Széchenyi-ünnepélye.** Folyó hó 8 án pénteken Széchenyi István gróf halálának 50 éves évfordulója alkalmából a főgimnázium ifjusága gyászmise után, az intézet tornacsarnokában 9 órai kezdettel ünnepélyt rendez, melynek műsora a követző: 1. Szózat. Eneklő az énekkar. 2. Széchenyi emlékezete Arany Jánostól. Szavalja: Hegedűs János VII. o. tanuló. 3. Ünnepi emlékbeszéd. Tartja: Kalcsoók Leo főgimn. tanár. 4. Himnusz. előadja az énekkar.

— **Halálozás.** Strudl Vilmos volt nagybecskereki vendéglős tegnap délután 40 éves korában meghalt. Az elhunytat neje és családján kívül kiterjedt rokonság gyászolja. A temetés ma délután ment végbe a Bakics-utcai gyászházból nagy részvet mellett.

— **A főgimnázium hangversenye.** A főgimnázium vasárnap hangversenyén és táncmulatásán részt vett hölgyek névsorát a rendezőség a következőkben közli velünk:

A szónokok: Alföldy Edéné, Annau Jánosné, Armbruster Józsefné, Axmann J. né, Bárány Béláné, Benyovits Adolfné (Budapest), Bobor Gy. né, dr. Bretschneider Ferencné, Buret Józsefné, Erdős Béláné, Forster Imrené, özv. Glatz Ottmárné, Gockler Fenisell Klára, Harzer Józsefné, özv. Horváth Lajosné, özv. Jakabffy Tituszné, dr. Kardos Samuné, Kaszás Kálmánné, özv. Keresztes Ferencné, Kiss Istvánné, Krumenacker Ferencné, Krémerné, Korláth Kázménné, Ládai Kálmánné, Láng Endréné, Láng Károlyné, Lendvay Mártonné, Mann Adolfné, Mayer Rezsőné, Menyhárdt Károlyné, dr. Miloss Aurelné, Napholtz Jenőné, Pánics Dánielné, Partilla Gézané, dr. Perisics Zoltánné, Prokics Gyuláné, Sándor Józsefné, Schweitzer Ádámné, Somfai Jánosné, Steyer Istvánné, Streitmann Antalné, Szilágyi Albertné, Vajda Lajosné, dr. Vinczevidy Ernőné, özv. Wachtel Leoné, Weiterschan Jakabné, Wégling Istvánné,

Zonnius, Sokrates, Lebanus, Prudentius, Paulinus, Mózás és nanauai Gergely, Hyeronimus, Theodorstus, Malaler János, Entropius, Dio Canius, Ammanus Manellius, az ujjabbak közül Gibban, Cantu Caézár leírják.

A főforrás Julianus bölcséleti munkái, melyeknek fordítását egyrészt megtalálta Cantu Caesamál, vagy német kiadókban, tekintve, hogy ő latinul, görögül keveset tudott. Ezekből merített és ha szükségesnek látta, szószerint vett át gondolatot, gondolatlanolatot, sőt egész beszédeket.

Ibsen európai tartózkodása alatt ismerkedett meg ezekkel a munkákkal, hozzájárultak az olaszországi tanulmányok, melyeknek Calilínában még nem, de „Császár és Galileusban“ határozottan fölismerhetünk. A népség és katonaság, melynek oly tömeges szerepe jut, tehát a tömeg lelkének megérzékítése egészen olasz hatása. A „Császár és Galileus“-ban a tömeglélek megnyilvánulását nyilatkozik a drámai hős, ezekkel hódít, vagy ezek küzdenek ellene, míg a hős maga csakis történetileg is bizonyítható bölcsességével tünik ki. És ez sokszor terhessé válik és gátolja a gyors kifejlést. Azonban szükséges volt, hogy Ibsen egy a történetírás által is okmányolható drámát, ugyszólván egy realista drámát csináljon. Ezt így kellett cselekednie. Ellenkező esetben Julianus alakja, jelleme vesztett volna a történettől bepatinázott jelentőségéből.

És ezt a történeti hűséget nemcsak a jellemzésben és dikcióban, hanem a műnek egész szerkesztésében is követi. A darab cselekményeit, mert csakis többes számról lehet szó és nem cselekményről, jobbára Ammanus Marvellinusból meríti. Egy szemtanu elbeszélését dramatizálja. Az atheni, akadémiai, az enteai, misztikus két fölvonás kivételével minden jelenet Ammanusból van merítve. Amint ezt évről-évre leírja s

majdnem amint Julianus történetét fejezetekre osztja, úgy követi őt Ibsen fölvonásról-fölvonásra. Az első rész lutetiai jelenete történetileg majdnem úgy történt, amint azt megjeleníti. Az egész második rész pedig lépésről-lépésre követi a történetíróét. De nemcsak a szerkezet mutatja a föltűnő hasonlatosságot és egyezést, hanem az Ammanus közlőtte beszédek is ki vannak bányászva, hogy a drámai alkalmosság szerint akár részben, akár töredékben a drámai dikcióban helyet foglaljanak.

Érdekes párhuzamokra vezetne, hogyha a történetírókból merített részleteket a drámai rokonságokkal egybeahasonlítottuk. Érdekesen megvilágítaná azt a nagy drámai tehetséget, melylyel Ibsen művét megalkotta. Mert az átvett gondolatok, a kölcsönzött beszédek nem az író kényelmes plágiumát, hanem a mű szerkesztésébe való beolvadást tanúsítják. A történetírásból átvett, kölcsönkért gondolat a drámában átnevesül, áthuzódik, mintegy cselekvő hatalomná válik. Itt nem külső tanok, hanem nagy szellemi csaták folynak. Gondolat küzd gondolat ellen. És ha a hős szájáról el-elhangzik bölcsészeteleknek egy-egy erős körmondata, az szendvedélytől áthéhvűlten jelenik meg a színen. Azt lehetne mondani, hogy ebben a drámában a Julianus története a maga mult valóságában lép elénk és nincsen költőiesítve, hanem teljes realitással jelenkezik. Így volt. És ezt támogatja a történetírásból való hű ragaszkodás, az írott emlékek új fölhasználása. Amily különösnek is tetszik ez az állítás, ép oly valóságos is. És hogyha azt hinnők, hogy ily pragmatikus cselekedettel a költő egy unalmas drámát alkotott, akkor rendkívül csalódunk. Ibsen hű maradt a maga realista föl fogásához ebben a drámában is, sőt realizmusa vezette ahhoz, hogy az írott emlékeket is megszólaltassa, még pedig azért, hogy egyedül és igazán a valóságot énekelje meg.

Vese- és húgyszervi bajoknál

a „Kufeké” vízben főzve nemcsak hosszú időn át pótolhatja a tejkurát, hanem tejből főzve elvisehetővé és kellemessé teszi a tejkurát. 284(156)—1.1

Leányok: Annau Rózsika, Armbruster Stefi, Benyovits Alice (Budapest), Boleszny Matild, Burget Viola, Forster Irén (Ildor), Czaja Mária, Friedel Annus, Gockler Berta, Groll Matild (Németpalánka), Hegedüs Margit (Sopron), Hoffmann Ilonka, Horváth Flóra, Jakabffy Irmuska és Margitka, Jakabházy Milike, Kaszás Klarissza, Kantny Frida (Óbecse), Klein Gizi (Écska), Korláth Margitka és Pannika, Kremer Annuska, Krumenacker Erzs, Ládai Klementin, Láng Kató, Láng Saci, Ludó Alice, Milloss Emmi, Niegel Olga (Wien), Oltványi Joli, Pánics Madi, Prokics Nelli, Schweitzer Emmi (Écska), Steyer Irén, Streitman Erzs és Jolán, Szabó Rózs, Szilágyi Margit, Trogmayer Vilma, Végh Etel, Gizi és Margit, Wachtel Ilonka, Weiterschan Ilonka és Micike, Wégling Erzs.

— **Segédjegyzők és községi alkalmazottak** gyűlése. Mint lapunknak Párdányból jelentik, a párdányi járási segédjegyzők és községi alkalmazottak Párdányban április hó 2-án tartott gyűlésükben egyhangú lelkesedéssel megalakították a „Segédjegyzők és községi alkalmazottak országos egyesületének Torontálmegyei párdányi járási szövetségét”. A tisztikar következőképp alakult meg: Elnök Weisz Izsó segédjegyző (Ivánda), alelnök Zachariás Béla segédjegyző (Ujpecs), jegyző Kern Ervin segédjegyző (Ótelek), pénztárnok Giel Miklós segédjegyző (Fény), számvizsgálók Fuksz Károly segédjegyző (Gyűlés) és Lévai István közs. irnok (Jánosföld). A szövetségbe belépett 25 tag. Pártoló tagként belépett Jellasi Oszkár párdányi járási számvevő.

— **Nagybecskerek város egysége.** Nagybecskerek város ügyvezető orvosa dr. Weiterschan József most nyújtotta be a városhoz Nagybecskereknek folyó évi március hónapjáról szóló egészségügyi jelentését. A jelentés szerint az elmúlt hónapban összesen 76 születés és 73 haláleset fordult elő. A hét éven alól meghaltak száma 26, a hét éven felülieké 47. A kórházban meghalt 4 helybéli és 7 idegen. Az egyes halálok a következők voltak: Vörhenyben meghalt 6, difteriában 1, tifuszban 1, gyermekhasmenésben 3, tüdővészben 15, veleszületett gyengeségben 10, gutaütésben 2, szorvívajban 7, tüdőgyulladásban 1, egyéb természetes halálok következtében pedig 27. Ami a város közegészségügyi viszonyait illeti, úgy az a február havihoz képest hanyatlást tüntet fel, amennyiben a születések száma csökkent, míg a halálozásoké szaporodott. 48 bejelentett hevenyragályos betegség közül 8 halálos kimenetelű volt. Tüdővészben 15 ember halt meg, Trachomára megvizsgáltak 267 embert, a kik közül egy tényleg trachomás beteg volt. Rendőrorvosilag 4 vizsgálat történt. Az országos betegápolási alap terhére 152 szegénysorsu lakos részesült rendszeres orvosi gyógykezelésben. A megyei kórház betegforgalma az elmúlt hónapban a következő volt: felvettek 310 beteget, elbocsátottak pedig 362 gygyultat. Ugyanott 11 haláleset fordult elő. A városi menedékházban az elmúlt hónapban 37 férfi és 15 nő volt elátásban, míg a róm. kath. árvaházban 22 gyermek volt elhelyezve. Heveny és idült ragályos betegségek lefolyása után 31 gőz és 7 formalin fecskendezéssel egybekötött lakástisztítást végeztek. Az élelmiszerek piacát szintén több ízben megvizsgálták, nagyobb rendellenességet azonban nem konstataáltak.

Színházi hetiműsor

Pénteken: „Arany ember”. (Színmű)
Szombaton: „Trenk báró”. (Operettjondság)
Vasárnap délután: „A dollárkirálynő”. (Operette). — Este „Trenk báró”.

HÁZI-KOSZT

közöskönyha mintájára
Árpád-utca 11-ik szám alatt

már kapható.

211-10.10

Színház, irodalom.

* **Taifun.** A taifun, a retentő japán vihar, ha kitör, irtózatossá erejével nagy földdarabokat képes kiszakítani Japán testéből s ezrével pusztítani az embereket. Ezt a taifunt szimbolizálja Lengyel Menyhért darabjában olyképpen, hogy az egyéni érzések taifunjaival kiszakítja a japán embert honfitársai közösségéből. A közösségnek való alárendelésnél erősebb az egyéni érzés taifunja s a japán ember, a darab főhőse Tokeramo elpusztul az emberi érzések legerősebb taifunjában: a szerelemben. Ezt a lelki és érzésbeli drámát bravúrosan megépített drámai jelenetekkel és színes képekkel s izgató történettel burkolja körül az író s egyben élénk tárja az öntudatos csöndes sárga hódítást, amelyet a japánok folytatnak a fehérek civilizációjával. Ugy érezzük, hogy itt az író tuloz; de vitába szállni nem lehet vele, mert hiszen nem ismerjük a sárga emberfaj titkos céljait. A fő az, hogy kitűnő izgató drámát csinált belőle, amely megragadja és lebilincseli a közönséget.

A darabot tegnap este kitűnő előadásban mutatta be nálunk Polgár színtársulata. Ugyazólvan minden részletében kifogástalan kiváló színvonalu volt a tegnapi előadás s az egyes előadók is magas stílusú játékot nyújtottak. A vendég Abelovszky Margitot említjük meg elsősorban a szereplők közül. Rutinos, intelligens művész, aki kitűnően rajzolta meg a hiszterikus Kerner Ilona alakját, De Remete Gézáat mégis följelje kell helyezni. Szerepe még nehezebb s annyi elmélyedést, annyi tanulmányt kíván, hogy már azon is csodálkozunk kell, hogy ha a vidéken működő színész megközelítőleg is meg tud birkózni vele. Es Remete nemcsak megbirkózott a szereppel, de alakításával művésziileg meg is tudta győzni a közönséget, hogy amit nyújt, az a hamisítatlan Tokeramo, a japán intellektuel, a japán kultürember. Szerepét minden részletében gondosan kidolgozta s diszkrét és drámai erejű volt, úgy, ahogy kellett. Tulzást nélkül mondhatjuk, hogy játékával tegnap este elsőrangú művészi alakítást nyújtott s a közönség Abelovszky Margittal egyetemben zajos ovációban részesítette. A többi szerepek is mind a legjobb kezekben voltak. Gózon igaz realizmussal, találó jellemzéssel adta a kissé züllött német író, Lindner, hasonlóképpen Sárvári Nusi is Hempel Terit. A kisebb szerepekben Nagy Pal, Turai, Solymosi, Polgár Károly, valamint a többiek is mind jók voltak. A színház szorongásig tele volt, úgy, hogy még a zenekar helyét is elfoglalta a közönség.

* **A vasuti étkező kocsi** is eljutott a Dörmögő Dörmögő tekintetes ur, legfőbb világot látott mackója a máramarosi erdőnek; miután előbb a kupában durákot jütszött Hörpentő bátyjával. Ezt a nevezetes eseményt mondja el Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja, a Jó Pajtás legújabb, április 3-iki számában. Ugyane számban Benedek Elek a megérkezett fecskeket üdvözli szép versben, Lampérth Géza apró meséket szed Bódi Gácsi mesefájáról, Elek nagyapó elmondja, hogy csapta be Rókáné Tigris öfelségét, Endrödy Sándor pompás versekben írja le a vásárt s verseiben Moldován rajzolt kedves képeket, Mudin Imre bajnok a diszkoszvetésről mond el érdekes dolgokat a sport kedvelőinek, tréfas képek az állatok tavaszi lövészversenyét mutatják be. Benedek Elek székelyföldi utleírása, Rákosi Viktor regényes rejtélyek és szerkesztői üzenetek teszik teljessé a szám gazdag tartalmát. A „Jó Pajtás”, előfizetési ára egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 250 kor. Megrendelhető a kiadó Franklin-társulatnál (Budapest, Egyetem-u. 4. sz.), mely kívánatra ingyen küld mutatószámokat.

* **Politikai hetiszemle.** Politikai, közgazdasági és társadalmi hetilap legújabb számának tartalma: Összetartás. Irta: s. u. — Belföld. A politikai helyzet. Irta: ly. l. Az új államtitkárok. — Külföld. A Luzzati kormány. Irta: Székely Sámuel. — Közgazdaság. Az értéktözsdekről. Irta: B. A. Társadalom. Az ököritői katasztrófa. Irta: Örs. — Irodalom és művészet. Tavasz kiállítás a műcsarnokban. Irta: J. — A hétről megszűntetett sajtópörök. — A 80 éves Vámbéry. — Bécs részvéte. — Katonesség a villamoson. — Közgazdasági közlemények.

TÁVIRATOK

A helyzet.

Budapest, április 6. (A „Torontál” ered. távirata) Ujabb momentumok a politikai helyzetben ma nincsenek. A kormányt a választási előkészületeken kívül most különösen az ex-lex folytán szükségessé váló pénzügyi és katonai intézkedé-

sek foglalkoztatják, hogy az államkormányzásban fennakadás ne történjék. Ezzel foglalkozott hir szerint a mai minisztertanács is, de hogy milyen intézkedéseket tesz a kormány, arról nincs hir.

Minisztertanács.

Budapest, április 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) A kormány tagjai ma délelőtt Khen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök elnöklésével miniszteri tanácskozást tartottak, amelyen Zichy János gróf kivételével a kabinet valamennyi tagja részt vett. Felhivatalos jelentés szerint a minisztertanács folyó ügyeket tárgyalt, kiszivárgott hírek szerint azonban a tanácskozáson igen fontos pénzügyi és katonai vonatkozású határozatokat hoztak, amit bizonyít az is, hogy egy a pénzügyminiszter, mint a honvédelmi miniszter ma Bécsbe utaznak.

A pénzügyi és honvédelmi miniszter Bécsben.

Budapest, április 6. (A „Torontál” ered. távirata.) Lukács László pénzügyminiszter ma este Bécsbe utazik s holnap kihallgatáson jelenik meg a királynál, akinek föbrendbeli pénzügyi előterjesztést tesz. Ugyancsak Bécsbe utazik Hazay Samu honvédelmi miniszter is, aki Bécsben a közös hadügyminiszterrel fog tárgyalni resszort ügyekben.

A választói jog.

Budapest, április 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Hieronymi Károly keresk. miniszter ma egy újságíróval folytatott beszélgetés során azt mondta, hogy a köbányai nemzeti munkapárt alakuló gyűlésén a választói jogról tett kijelentései a miniszterelnök álláspontját is tartalmazzák. A kormány a választói jog kiterjesztésében el fog menni addig, míg az a magyar történelmi állam épségét és érdekeit nem érinti.

A románok gyűlése.

Budapest, április 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Nagyszebenből sürgönyzik, ott tegnap a román választók nagygyűlést tartottak, a melyen 18 választókerületből 226 kiküldött jelent meg. A gyűlésen Pap György elnököl s Lukács László, valamint Maniu Gyula volt román képviselők beszéltek. Maniu Gyula beszédében visszautasította Tisza István békitő kísérleteit. A népgyűlésen elhatározták, hogy a parlamenti aktivitás terére lépnek s egyben állást foglalnak az általános, egyenlő, titkos választói jog mellett.

Hieronymi üdvözlése.

Budapest, április 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) A szegedi vasutasok tegnap lelkes hangú feliratot intéztek Hieronymi Károly kereskedelmi miniszterhez, amelyben melegen üdvözlük őt s legteljesebb ragaszkodásukról biztosítják.

A horvát bán mandátuma.

Budapest, április 6. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Zágrábból sürgönyzik, Tomasic Miklós horvát bán úgy mint elődje, Rauch Pál báró, nem vállal mandátumot a horvát országgyűlésen.

Toselliné válása.

Budapest, április 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Milanóból érkező jelentések szerint Toselliné, az egykori Lujza hercegné hirtelen eltűnt Florenczből s gyermekével együtt Montreuxbe, Svájcba utazott, ahol hir szerint már be is adta válókeresetét férje ellen.

Roosevelt Budapesten.

Budapest, április 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, Roosevelt Tivadar, az Egyesült Államok volt elnöke f. hó 18-án érkezik Budapestre, ahol 3 napot fog tölteni. Rooseveltnek Buda-

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó
vizek királya, bór- és dús
lithion-tartalmu ásványvíz.

Igazgató: Budapest, IV. Ferencz József-rakpart 22.
Külföldi: EPERJES.

Kapható Nagybecskereken: Ros'a Béla,
Fendler József fűszerkereskedésben,
továbbá minden jobbírű fűszerkereskedésben.

pesten való időzése alkalmából nagyszabású ünnepek vannak tervbe véve, a melyben részt fognak venni az arisztokrácia, valamint a magyar kormány tagjai.

Az alagi baleset.

Budapest, április 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az alagi versenyen súlyosan megsebesült Czárán Zoltán urlovas állapotában változás nem állott be. Állapota még mindig igen aggasztó, de az orvosok nem adták föl a reményt, hogy Czáránt még megmenthetik.

Leégett papirgyár.

Budapest, április 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Laibachból sürgönyzik, a közeli nagy papirgyár tegnap kigyuladt s teljesen leégett. A tűzben több ember megsebesült. A kár mintegy 2 millió kor.

Határidő-üzlet.

Budapest, április 6. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	26.60—
Buza (májusra)	26.36—
Buza (októberre)	22.—
Rozs (áprilisra)	17.—
Zab (áprilisra)	14.36—
Tengeri (májusra)	12.02—

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

CUBA, JÁVA, GYÖNGY, PORTORICO
PÖRKÖLT KÁVÉ

KIVÁLÓ FINOM KEVERÉKE

KILOGRAMMONKÉNT 4.— KORONÁS
ÁRBAN MINDIG FRISSEN KAPHATÓ

A FEHÉR MACSKÁHOZ
CIMZETT FÜSZER- ÉS CSEMEGE-ÜZLETBEN.

286—2.2

Hirdetmény.

A Nagybecskereki takaré- és előleg-egylet mint részvénytársaság az életbiztosítással kapcsolatos betétüzletet bevezette

s e célból egy kiváló életbiztosító társasággal lépett összeköttetésbe.

Az üzletág lényege a következő:

A belépni szándékozó kötelezi magát 1 koronás heti részletek fizetésére. A befizetéseket nem kell feltétlenül hetenként eszközölni, előre esetleg több részlet is fizethető. Ezzel kapcsolatban minimális pótdíj ellenében egyszersmind életét is biztosítja.

15 év elteltével,

amikor az 1 koronás heti befizetés kamataival együtt 1000 koronára nő fel, ezt a teljes összeget, vagyis

1000 (Egyezer) koronát kézhez kapja.

Amennyiben azonban belevő már az első részlet befizetése után elhalálozna, az egész 1000 korona haladéktalanul esedékessé válik.

Ha azonban a díjak befizetését 15 év előtt beszüntetné, úgy

betétjét kamatos kamataival bármikor kézhez kapja.

Beléphetnek 20—60 évig terjedő életkorban levők.

Egy-egy ügyfél több 1000—1000 koronás tételt is jegyezhet.

Amidőn a nagyközönség figyelmét az észszerű takarékoság eme legújabb módjára tisztelettel felhívjuk, még csak azt jegyezzük meg, hogy az ország más helyein létesített hasonló rendszer a legmelegebb fogadtatásban részesült és ma már milliókra megy az összeg, melyet az országban ilyképen jegyeztek.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál a

Nagybecskereki takaré- és előleg-egylet mint részvénytársaság.

284—x 24

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybecskereken.